

Szczepienia bydła: na co szczepić cielęta i dorosłe osobniki?

Autor: mgr inż. Dorota Kolasińska

Data: 15 stycznia 2017

W Polsce szczepienia bydła nie są obowiązkowe. Decyzja o tego typu profilaktyce w stadzie należy do hodowcy. Warto byłoby jednak zastanowić się nad tym, jakie choroby powodują w naszych stadach największe straty związane z upadkami lub kosztami leczenia, aby skutecznie im przeciwdziałać. Na co zatem warto szczepić cielęta i dorosłe osobniki?

Szczepionek przeciwko chorobom bydłęcym na rynku jest bardzo wiele. Hodowcy najczęściej odnotowują upadki cieląt związane ze **schorzeniami dotyczącymi układu pokarmowego** (wirusowe i bakteryjne biegunki) oraz **układu oddechowego**. Upadki cieląt w Polsce w stadach bydła sięgają 10–50% w okresie odchowu. Wynika to głównie z braku profilaktyki, ale również złych warunków, w których przebywają zwierzęta.

NA CO POLSCY HODOWCY SZCZEPIĄ BYDŁO?

Na co polscy hodowcy szczepią bydło?

Jeśli jednak mamy do czynienia z hodowcą, który szczepi swoje zwierzęta, będą to szczepienia bydła przeciwko jednej z poniższych chorób:

- [BVD](#) (wirusowa biegunka bydła i choroba błon śluzowych),
- [IBR](#) (zakaźne zapalenie nosa i tchawicy bydła),
- biegunkom wywołanym przez *E. coli*, rotawirusy i koronawirusy,
- BRSV (syncytialny wirus układu oddechowego bydła),
- parainfluenzie,
- pasterelozie,
- [grzybicy](#),
- [mastitis](#),
- *clostridium*.

Józef Wojewódzki, hodowca bydła mięsnego z pow. sokołowskiego (woj. mazowieckie).

– Rolników należy uświadomić, że **nie można oszczędzać na profilaktyce**. Lepiej zawsze jest zapobiegać, aniżeli leczyć. Jeżeli chodzi o leczone [choroby płucne u cieląt](#), to możemy mieć pewność, że przyrost będzie znacznie niższy. **Zresztą nawet jeśli wyleczymy chore cielęta, to nie zawsze uda się je odchowić**. Wielu hodowców stosuje antybiotyki, które działają kilkanaście dni, po czym choroba powraca ze zdwojoną siłą. Podstawą szczepienia jest zdrowe zwierzę – tłumaczy Józef Wojewódzki, hodowca bydła mięsnego z pow. sokołowskiego (woj. mazowieckie), członek [Polskiego Zrzeszenia Producentów Bydła Mięsnego](#). – W moim gospodarstwie zwierzęta najpierw idą do miejsca, w którym jest kwarantanna i gdzie są pierwsze szczepienia –BRSV, parainfluenzy, [IBR](#), [BVD](#). Koszt może jest wysoki, ale w pewnym momencie przestałem panować nad upadkami, które dochodziły do 3–4 % z poziomu 1–2%. Wszystkie szczepienia razem z [odrobaczaniem](#) i szczepieniom przeciwko [grzybicy](#) wynoszą **ok. 100 zł/szt.** Należy pamiętać o tym, że cielak zarobaczony nie wytworzy należytej odpowiedzi na szczepionkę. **W pierwszej kolejności cielęta należy odrobaczać, tydzień później można wchodzić ze szczepieniami, natomiast na grzybicę szczepimy w wadze ok. 100 kg** – dodaje.

Najczęściej hodowcy szczepią bydło przeciwko zespołowi oddechowemu i biegunkom u cieląt. Są to choroby powodujące największe straty ekonomiczne i upadki wśród cieląt.

Szczepienia bydła przeciwko chorobom układu oddechowego

Najwięcej upadków wśród cieląt powodują [schorzenia układu oddechowego](#). Na rynku dostępne są szczepionki działające kompleksowo. Zabezpieczają przed BRSV, parainfluenzą oraz pasterelozą. Mogą być również wzbogacone o wirus dla stad, w których już występuje to schorzenie.

Najbezpieczniejsze utrzymanie cieląt to kojce pojedyncze, w których możemy na bieżąco obserwować stan zdrowotny cielęcia.

– Jest kilka możliwych opcji szczepień profilaktycznych zabezpieczających przed chorobami układu oddechowego – BRSV, parainfluenza, pastereloza i BVD. Na rynku mamy **2 rodzaje szczepionek przeciwko patogenom powodującym choroby układu oddechowego: żywą donosową oraz inaktywowaną, podawaną drogą podskórną**. Szczepionka donosowa (żywa, przeciwko głównym patogenom wywołującym zespół oddechowy u bydła) może być stosowana już od 10 dnia życia. Żywa szczepionka aktywuje szybszą odpowiedź organizmu i powstawanie odporności już po kilku godzinach od podania, stymuluje zarówno odporność humoralną, jak i komórkową. Szczepionkę inaktywowaną (podskórną) zalecamy do szczepienia cieląt od 8 tygodnia życia; wówczas należałoby wykonać szczepienie 2-krotnie w odstępie 3 tygodni. Taki zabieg będzie chronił cielęta przez okres co najmniej 6 miesięcy. **W przypadku wysokiej presji środowiska szczepienie to można wykonywać już od 2 tygodnia życia** – mówi lek. wet. Angelika Orlewicz z [firmy Bioveta](#). – Inną możliwością jest szczepienie matek szczepionką podskórną, ale należy pamiętać o podaniu [siary cielętom](#) w odpowiednim czasie. Cielęta uzyskują dzięki temu odporność bierną na te kilka pierwszych tygodni. Ponadto po upływie 8 tygodni życia należałoby zaszczepić cielęta podskórną.

Niestety w większości polskich ferm stale pojawia się zespół oddechowy u cieląt. Najczęściej wynika to ze **zbyt dużej wilgotności panującej w cieletniku, stresu transportowego oraz przeciągów**.

W pojedynczym kójcu cielęta są traktowane indywidualnie. Można łatwo zauważyć biegunkę, nietypowy wypływ z nosa czy rozpoczynającą się grzybicę.

– Najczęściej i najłatwiej (bo nawet w powietrzu na kilka kilometrów) przenoszą się **patogeny zespołu oddechowego**. W większości wypadków, nawet jeżeli jest to zamknięte stado, ale występuje choroba, dobrze byłoby na to **szczepić cielęta, szczególnie jeśli chcemy ograniczyć koszty leczenia i upadki wśród cieląt, ale również zapewnić im prawidłowy wzrost i rozwój**. Jeżeli kupujemy cielęta z innego gospodarstwa, to pierwszego dnia należy je zaszczepić na zespół oddechowy. Najlepiej byłoby dogadać się z hodowcą, od którego kupujemy cielęta i zaszczepić je jeszcze w poprzednim gospodarstwie (2-krotne szczepienie i dopiero po 3 tygodniach je przywieźć). To byłoby idealne rozwiązanie, ale raczej nie jest praktykowane w polskich

warunkach – dodaje lek. wet. Krzysztof Zieliński z firmy Bioveta. – *Ciekawostką jest to, że **krowa szczepiona na zespół oddechowy w laktacji potrafi dać nawet o 500 l więcej mleka!** Tak więc zysk ze szczepienia to nie tylko zdrowsze i lepiej rosnące cielę, ale także większa produktywność krów mlecznych.*

Najlepiej byłoby dogadać się z hodowcą, od którego kupujemy cielęta i zaszczepić je jeszcze w poprzednim gospodarstwie (2-krotne szczepienie i dopiero po 3 tygodniach je przywieźć). To byłoby idealne rozwiązanie!

lek. wet. Krzysztof Zieliński

Szczepienia krów ciężarnych przeciwko biegunkom cieląt

Kolejnym problemem stale występującym w większych fermach są biegunki cieląt wywoływane przez bakterie *E. coli*, rotawirusy i koronawirusy. **W tym przypadku nie szczepimy jednak cieląt, ale krowy ciężarne.**

– Przeciwko [bieguncie u cieląt](#) stosowane są szczepienia zapobiegawcze u krów cielnych. Są skuteczne, może nie w 100%, bo zawsze mogą pojawić się inne szczepy oraz pasożyty, na które cielę nie jest odporne, ale cielęta z pewnością **łagodniej przechodzą tego typu choroby i nie ma tak wiele powikłań** – mówi lek. wet. Adam Siębor ze Sterdyni (pow. sokołowski, woj. mazowieckie).

Bardzo ważna w tym przypadku jest [siara podana po porodzie w odpowiednim czasie, ale również w odpowiedniej ilości](#).

– Niektóre stada mają problem z colibakteriozą nowo narodzonych cieląt. Mamy preparat, który działa jednocześnie przeciwko bakteriom *E. coli*, rotawirusom i koronawirusom. **Szczepimy cielne jałówki i krowy, w 2 dawkach: na 7 tygodni przed porodem i drugi raz po 3 tygodniach.** Druga dawka nie powinna przypadać później niż 2 tygodnie przed datą spodziewanego porodu. Cielęta przyjmują przeciwciała z siarą, dlatego tak ważne jest dopilnowanie dobrego odpajania po porodzie. Cielęta są chronione przez ok. 2–4 tygodnie, co wystarcza na zapobieganie tym najbardziej niebezpiecznym biegunkom w początkowym okresie życia – dodaje lek. wet. Orlewicz.

Należy jednak pamiętać, że **same szczepienia to nie wszystko**. Najważniejsza dla prawidłowego wzrostu i rozwoju cielęcia jest siara dobrej jakości.

Szczepienia krów matek przeciwko biegunkom u cieląt będą miały sens tylko wtedy, kiedy cielęta otrzymają siarę matczyną w odpowiedniej ilości i w odpowiednim czasie.

*– W większych gospodarstwach nie można sobie wyobrazić odchowu bez szczepionki przeciw biegunkom. Bardzo ważne jest to, żeby hodowca zdał sobie sprawę, że **cała odporność przeciw biegunkom zawiera się w siarze**. Nawet jeśli zaszczepilibyśmy krowę 5 razy przed porodem, a cielę nie wypije siary tyle, ile trzeba, i w czasie, jakim trzeba, to będą to pieniądze wyrzucone w błoto – mówi lek. wet. Zieliński.*

Szczepienia bydła przeciwko BVD i IBR

W Polsce [IBR](#) występuje tylko w określonych regionach, natomiast [BVD](#) pojawia się w całym kraju. Terenowi lekarze weterynarii w danym regionie zlecają badania krwi (najczęściej całego stada), a w przypadku pozytywnego wyniku zalecają program szczepień.

*– We wschodniej i północnej Polsce hodowcy zwalczają [IBR](#) poprzez szczepienia, a **to niestety trwa latami**. A biorąc pod uwagę zagęszczenie bydła w tym rejonie i zdolność transmisji wirusa, **eliminacja jest bardzo trudna**. Jest to długotrwały proces obliczony na zmniejszenie intensywności choroby, jej objawów i strat ekonomicznych z nią związanych – dodaje lek. wet. Orlewicz.*

Mimo że szczepienia bydła nie należą do najtańszych, straty finansowe wynikające z upadków i kosztów leczenia choroby mogą dużo mocniej obciążyć kieszeń hodowcy.

IBR i BVD to choroby, których obecność powinna być stale monitorowana. **Ich leczenie jest trudne, długotrwałe i kosztowne.** W przypadku BVD stale zakażone osobniki muszą być brakowane ze stada. Najlepsze efekty zmniejszające objawy i straty daje szczepienie krów. Jeżeli mamy stado wolne od tych chorób, powinniśmy dbać o to, żeby kupować nowe sztuki wyłącznie ze stad także wolnych od BVD oraz IBR. **Jeżeli wpuścimy chorobę do stada, straty ekonomiczne będą ogromne!**

– Jeżeli mamy zamknięte gospodarstwo i żadne nowe sztuki nie przyjeżdżają do gospodarstwa, należałoby przebadać porządnie stado na zespół oddechowy, patogeny biegunkowe, BVD, a jeżeli to są okolice Podlasia (lub nasz lekarz ma podejrzenia po objawach), to również na IBR. Na podstawie wyników badań możemy zacząć skutecznie działać – mówi lek. wet. Zieliński.

Trzeba pamiętać o tym, że przetrwalniki grzybów, ze względu na swoją odporność na warunki atmosferyczne i czynniki chemiczne, mogą przetrwać latami w środowisku.

lek. wet. Angelika Orlewicz

Szczepienia bydła przeciwko grzybicy

Grzybica jest groźną chorobą nie tylko dla zwierząt, ale również dla ludzi. Trudno się jej pozbyć z powierzchni skóry, a **przetrwalniki w ciemnych, wilgotnych kątach żyją nawet kilka lat.**

*– Mamy szczepionkę przeciwgrzybiczą, którą można stosować leczniczo i profilaktycznie, od pierwszych dni życia. **Należy podać 2 dawki, w odstępie 5–14 dni, ochrona trwa przez 1 rok po szczepieniu bazowym.** Jest to ochrona dla bydła, innych zwierząt, ale również dla człowieka, ponieważ grzybica jest zoonozą (tj. chorobą odzwierzęcą). Trzeba pamiętać o tym, że przetrwalniki grzybów, ze względu na swoją odporność na warunki atmosferyczne i czynniki chemiczne, **mogą przetrwać latami w środowisku.** Dlatego warto takie rozwiązanie rozważyć – mówi lek. wet. Orlewicz.*

Szczepienia bydła przeciwko leptospirozie

W stadach krów mlecznych częste ronienia powinny wzbudzić podejrzenia. Jeżeli stado jest wolne od BVD, IBR oraz neospory, warto skłonić się ku badaniom na **obecność leptospirozy.**

– Niedługo będzie dostępna w hurtowniach również szczepionka przeciwko leptospirozie (przeciwko 6 najistotniejszym serowarom). W stadach, w których występuje nasilone ronienie i w badaniach serologicznych potwierdza się leptospiroza, zalecane byłoby **wprowadzenie szczepień przeciwko leptospirozie**. Szczepienie odbywa się poprzez podanie 2 dawek szczepionki podskórnie w odstępie 4–6 tygodni, tak by druga dawka wypadła nie później niż 2 tygodnie przed kryciem, następnie szczepienie przypominające należy podawać na 2–4 tygodnie przed kolejnym kryciem. Można również szczepić cielęta od 4 tygodnia życia (2-krotnie w odstępie 4–6 tygodni, odporność trwa 12 miesięcy) – dodaje lek. wet. Orlewicz.

Rozwojowi chorób cieląt sprzyjają nieprawidłowe warunki mikroklimatyczne i zoohigieniczne w kojach.

Warto pamiętać o szczepieniach profilaktycznych, aby uniknąć strat, zmniejszyć procent upadków w stadzie, ale również zyskać w laktacji oraz opasie, odchowując zdrowe i silne cielęta. Ważną kwestią, poza profilaktyką, są również prawidłowe warunki klimatyczne i zoohigieniczne w cielętniku.

– Wczesną wiosną oraz jesienią, przy dużej wilgotności, po transporcie i znacznym stresie cielęta są narażone na wiele czynników chorobotwórczych. Bardzo ważne są warunki, w których przebywają cielęta. Wilgotność nie powinna przekraczać 80%. Powyżej tej granicy cielęta zaczynają kasłać, rozwijają się wirusy, grzyby. **Nie można do sprawy podejść również w ten sposób, że szczepienia załatwią sprawę. Szczepionki pomagają, aczkolwiek najważniejszym elementem jest dbałość hodowcy o warunki w oborze.** Bardzo istotne jest niedokładanie nowych cieląt do kojców. Najlepszym rozwiązaniem jest pomieszczenie puste–pełne. Grupa powinna być tworzona w ciągu tygodnia do półtora. Najlepszym systemem jest utrzymanie indywidualne lub w kojcach podwójnych, tak jak jest u mnie. Przynajmniej przez 5–6 tygodni. **Taki układ pozwala w pierwszych tygodniach zaobserwować, czy cielęta są zdrowe, czy nie ma biegunki, wydzieliny z nosa, gorączki** – komentuje Józef Wojewódzki, hodowca bydła mięsnego.

Powiązane:

- [Choroby cieląt: jak je wykrywać i jak im zapobiec?](#)
- [Profilaktyka BVD](#)
- [IBR – niebezpieczny wirus. Jak pozbyć się choroby?](#)
- [Grzybica bydła: jak z nią walczyć?](#)
- [Mastitis: kiedy należy obawiać się choroby?](#)
- [Zapalenie płuc u cieląt: największe ryzyko jesienią!](#)
- [Problemy z wypróżnianiem u cieląt: co oznaczają i jak je wyeliminować?](#)

Czy artykuł był przydatny?

Kliknij na gwiazdkę, by zagłosować

-
-
-
-
-

Submit Rating

Ocena 4.1 / 5. Liczba głosów 8

Na razie brak głosów. Możesz być pierwszy!

```
{ "@context": "http://schema.org", "@type": "CreativeWorkSeries", "aggregateRating": { "@type": "AggregateRating", "bestRating": "5", "ratingCount": "8", "ratingValue": "4.1" }, "image": "https://www.agrofakt.pl/wp-content/uploads/2017/01/bydlo.jpg", "name": "Szczepienia bydła: na co szczepić cielęta i dorosłe osobniki?", "description": "Szczepienia bydła: na co szczepić cielęta i dorosłe osobniki?" }
```